

**VALSTS ARHĪVU SISTĒMAS
2009. GADA
PUBLISKAIS PĀRSKATS**

Rīga 2010

Satura rādītājs

1. Pamatinformācija par valsts arhīvu sistēmas iestāžu darbību	3
1.1. Valsts arhīvu sistēmas iestāžu juridiskais statuss	3
1.2. Atbildība par arhīvu nozari	3
1.3. Valsts arhīvu sistēmas iestāžu darbības virzieni un mērķi, budžeta programmas <i>Kultūras mantojums</i> īstenošana	3
1.4. Pārskata gada galvenie uzdevumi (prioritātes, pasākumi)	3
1.4.1. Pārskata gada prioritātes	3
1.4.2. Galvenie pasākumi	4
1.4.2.1. Normatīvo aktu projektu un metodisko norādījumu un ieteikumu izstrāde	4
1.4.2.2. Arhīvu informācijas un dokumentu apzināšana, īstenojot valdības pieņemtos lēmumus	6
1.4.2.3. Normatīvo aktu ievērošanas uzraudzība un kontrole valsts un pašvaldību institūcijās	6
1.5. Padotībā esošās iestādes (sk.p.1.1.)	6
2. Finanšu resursi un darbības rezultāti	6
2.1. Valsts budžeta finansējums un tā izlietojums	6
2.2. Vienotas valsts arhīvu informācijas sistēmas (VVAIS) ieviešana un uzturēšana	8
2.3. Projekts <i>Raduraksti</i>	8
2.4. Dokumentu digitalizācija	8
2.5. Rezultatīvo rādītāju izpilde	9
2.4. Citi valsts arhīvu sistēmas iestāžu darbības rezultāti	10
2.4.1. Valsts un pašvaldību institūciju uzraudzība dokumentu saglabāšanas, uzskaites un izmantošanas jautājumos	10
2.4.2. Dokumentu uzkrāšana	13
2.4.3. Dokumentu saglabāšana	13
2.5. Pakalpojumi	14
2.5.1. Bezmaksas pakalpojumi	14
2.5.1.1. Apmeklētāju pieņemšana un konsultēšana	14
2.5.1.2. Arhīvu lasītavu pakalpojumi	14
2.5.2. Maksas pakalpojumi	15
2.5.2.1. Personu un institūciju pieprasījumu izpilde	15
2.5.2.2. Citi maksas pakalpojumi	16
2.6. Starptautiskā sadarbība	18
2.6.1. Eiropas Savienības projekti	18
2.6.2. Baltijas valstu arhīvu dienestu sadarbības projekti	19
2.7. Vadības un darbības uzlabošanas sistēmas	19
3. Personāls	20
4. Komunikācija ar sabiedrību	23
4.1. Arhīvu izdevumi	23
4.2. Konferences	23
4.3. Dokumentu popularizēšanas pasākumi	24
4.4. Sadarbība ar nevalstisko sektoru	25
5. Arhīvu nozares darbības prioritātes 2010. gadam	25

1. Pamatinformācija par valsts arhīvu sistēmas iestāžu darbību

1.1. Valsts arhīvu sistēmas iestāžu juridiskais statuss

Saskaņā ar Ministru kabineta 2005.gada 17. maija noteikumu Nr. 337 "Valsts arhīvu ģenerāldirekcijas nolikums" 1. un 2. punktu Valsts arhīvu ģenerāldirekcija (turpmāk – Ģenerāldirekcija) ir kultūras ministra pārraudzībā esoša tiešās pārvaldes iestāde un ir augstāka iestāde citām valsts arhīvu sistēmas iestādēm.

Ģenerāldirekcijas padotībā esošās valsts arhīvu sistēmas iestādes:

○ Latvijas Valsts vēstures arhīvs;	○ Jelgavas zonālais valsts arhīvs;
○ Latvijas Valsts arhīvs;	○ Liepājas zonālais valsts arhīvs;
○ Latvijas Valsts kinofotofonodokumentu arhīvs;	○ Rēzeknes zonālais valsts arhīvs;
○ Personāla dokumentu valsts arhīvs;	○ Siguldas zonālais valsts arhīvs;
○ Alūksnes zonālais valsts arhīvs;	○ Tukuma zonālais valsts arhīvs;
○ Cēsu zonālais valsts arhīvs;	○ Valmieras zonālais valsts arhīvs;
○ Daugavpils zonālais valsts arhīvs;	○ Ventspils zonālais valsts arhīvs;
○ Jēkabpils zonālais valsts arhīvs;	○ Centrālā mikrofotokopēšanas un dokumentu restaurācijas laboratorija.

1.2. Atbildība par arhīvu nozari

Ģenerāldirekcija ir atbildīga par valsts politikas īstenošanu arhīvu nozarē.

1.3. Valsts arhīvu sistēmas iestāžu darbības virzieni un mērķi; budžeta programmas *Kultūras mantojums īstenošana*

Valsts arhīvu sistēmas iestāžu darbības virzieni bija Latvijas nacionālā arhīva fonda veidošana, saglabāšana un izmantošana ar mērķi paplašināt valsts arhīvu dokumentu pieejamību un nodrošināt Latvijas un ārvalstu klientus ar nepieciešamo informāciju.

Valsts arhīvu sistēmas iestādes 2009.gadā finansēja no Kultūras ministrijas budžeta programmas 21.00.00. *Kultūras mantojums*, valsts budžeta līdzekļi saņemti arī no programmas 23.00.00 *Eiropas Savienības fondi un ārvalstu finanšu palīdzība*.

Saskaņā ar Ģenerāldirekcijas 16.12.2008. rīkojumu Nr.94 *Par valsts arhīvu sistēmas iestāžu 2009. gada darba plānošanu* bija izvirzīti uzdevumi, kas saistīti ar likumdošanas aktu (Likums par valsts un pašvaldību institūciju amatpersonu un darbinieku atlīdzību 2009. gadā) un valdības lēmumu (Ministru kabineta 2008.gada 6. maija sēdes protokollēmums (prot. Nr.29, 40 §.2. punkts) un 2008. gada 23. septembra sēdes protokollēmums Nr.68, 43§ 3. punkts)) izpildi un finanšu līdzekļu ekonomiju.

Lai iekļautos valsts arhīvu sistēmas iestādēm piešķirtajā finansējumā, kas salīdzinot ar 2008.gadu bija ievērojami samazināts (par Ls 2 074 400):

- 1) likvidētas 109 amata vietas valsts arhīvu sistēmas iestādēs;
- 2) uzsākta arhīvu sistēmas atbalsta funkciju – grāmatvedības, personāla vadības un IT centralizācija Ģenerāldirekcijā;
- 1) atsevišķu arhīva glabātavu telpu nomas pārtraukšana Rīgā, Rēzeknē, Talsos un Limbažos u.c.

1.4. Pārskata gada galvenie uzdevumi (prioritātes, pasākumi)

1.4.1. Pārskata gada prioritātes

Pārskata gadā Ģenerāldirekcija un valsts arhīvu sistēmas iestādes pildīja *Latvijas Republikas Kultūras ministrijas aktualizētajā darbības stratēģijā 2007.-2009. gadam* noteiktos politikas un darbības rādītājus.

Saskaņā ar 2009.gada 12.augusta Ministru kabineta rīkojumu Nr.559 *Valdības rīcības plāns Deklarācijas par Valda Dombrovska vadītā Ministru kabineta iecerēto darbību īstenošanai*, valsts arhīvu sistēmai bija paredzētas šādas prioritātes:

- 1) uzsākt Vienotās valsts arhīvu informācijas sistēmas (VVAIS) pilnveidošanas 2.kārtu;
- 2) veidot kino, video, foto un skaņu dokumentu digitālās kopijas;
- 3) turpināt īstenot arhīvu programmu „Raduraksti”;
- 4) nodrošināt valsts arhīvu fondu papildināšanu ar valstij nozīmīgiem dokumentiem.

Lai nodrošinātu valsts arhīvu fondu papildināšanu, likumā *Par arhīviem*, Administratīvo teritoriju un apdzīvoto vietu likumā un Rajonu pašvaldību reorganizācijas likumā noteikto prasību izpildi, pašvaldību reorganizācijas periodā Administratīvi teritoriālās reformas ietvaros, īpaša vērība tika pievērsta rajonu un vietējo pašvaldību, kā arī pašvaldību institūciju dokumentu uzkrāšanas, uzskaites, saglabāšanas un izmantošanas nodrošināšanai.

Ģenerāldirekcijas 2008. gada 16.decembra rīkojuma Nr.94 apstiprinātajos *Norādījumos Latvijas valsts arhīvu sistēmas iestādēm 2009.gada darba plānošanā* noteikti šādi uzdevumi iepriekšminēto pasākumu veikšanai:

- 1) maksas pakalpojumu izpilde, nodrošinot visu arhīvā saņemto administratīvi teritoriālajā reformā iesaistīto pašvaldību pieteikumu dokumentu aprakstīšanai izpildi, reformai noteiktajos termiņos;
- 2) likvidēto (reorganizēto) institūciju dokumentu pieņemšana.

1.4.2. Pārskata gada galvenie pasākumi

2009. gadā valsts arhīvi atzīmēja savu 90 gadu jubileju, kuras ietvaros ar interesantiem pasākumiem arhīva un dokumentu popularizēšanas jomā sabiedrības atzinību ieguva Latvijas Valsts vēstures arhīvs (turpmāk – LVVA) ar nozīmīgāko un vērtīgāko dokumentu digitālo prezentāciju un izstādēm, kas bija eksponētas Rīgas svētku ietvaros. Valsts arhīvu sistēmas iestāžu darbinieku kopējā jubilejas noslēguma pasākumā 2009. gada 12. novembrī, tika godināti ilggadējie arhīvu darbinieki par ieguldījumu arhīvniecības attīstībā valstī.

1.4.2.1. Normatīvo aktu projektu un metodisko norādījumu un ieteikumu izstrāde

Pārskata gadā turpinājās Arhīvu likumprojekta izstrāde. Valsts arhīvu un Ģenerāldirekcijas speciālisti sagatavoja priekšlikumus un piedalījās Saeimas atbildīgās komisijas – Valsts pārvaldes un pašvaldības komisijas darbā un sadarbojās ar Kultūras ministrijas Juridisko nodaļu. 2009.gada 16.jūlijā Latvijas Republikas Saeima pieņēma Arhīvu likumprojektu 2. lasījumā.

Ģenerāldirekcija sagatavoja piecus atzinumus ar papildinājumiem un iebildumiem par Ministru kabinetā izskatāmo normatīvo aktu projektiem un piedalījās starpministriju sanāksmēs par tiesību aktu projektiem.

Ģenerāldirekcijas darbinieki strādāja Ārlietu ministrijas, Tieslietu ministrijas, Tiesu administrācijas izveidotajās darba grupās.

Sadarbībā ar Reģionālās attīstības un pašvaldību lietu ministriju izstrādātas un saskaņotas ministrijas elektroniski izdotajā Novadu veidošanas rokasgrāmatā sadaļas *Darbs ar arhīviem* un *Lietvedības darba organizācija*, kurās iekļautas pamatprasības papīra dokumentu un elektronisko dokumentu, datu un reģistru uzskaites un saglabāšanas nodrošināšanai, kā arī reorganizēto pašvaldību dokumentu nodošanas kārtība valsts glabāšanā.

Lai organizētu normatīvo aktu izpildi, Ģenerāldirekcija sagatavoja un izdeva 125 pārvaldes lēmumus valsts arhīvu pamatdarbības jautājumos, tajā skaitā:

Ģenerāldirekcijas 20.01.2009. rīkojums Nr.6 *Par rajonu un vietējo pašvaldību dokumentu aprakstīšanu un saglabāšanu*;

Ģenerāldirekcijas 18.02.2009. rīkojums Nr.12 *Par Norādījumu „Par lietu (dokumentu) izsniegšanu institūcijām lietošanā uz noteiktu laiku” ieviešanu*;

Ģenerāldirekcijas 06.04.2009. rīkojums Nr.50. *Par grozījumiem „Pašvaldību dzīvojamo māju privatizācijas objektu (dzīvokļu, neapdzīvojamo telpu, mākslinieku darbnīcu) privatizācijas dokumentu aprakstīšanas kārtībā;*

Ģenerāldirekcijas 15.05.2009. rīkojums Nr. 57 *Par bāriņtiesu dokumentiem to apvienošanās procesā, kā arī norādījumu un metodiska satura vēstules arhīviem.*

Pārskata gadā sagatavotie metodiskie ieteikumi un norādījumi:

1) *Ieteikumi papīra dokumentu fiziskā stāvokļa raksturošanai*, apstiprināti ar Valsts arhīvu ģenerāldirekcijas 06.03.2009. rīkojumu Nr. 28;

2) *Ieteikumi rīcībai ārkārtas situācijās; I. Daļa Sadzīves katastrofas*. (Centrālā mikrofotokopēšanas un dokumentu restaurācijas laboratorija, turpmāk – CMDRL);

3) *Norādījumi “Par Akta par tehnisko kļūdu uzskaites dokumentos piemērošanu valsts arhīvu uzskaites dokumentos”* apstiprināti ar Valsts arhīvu ģenerāldirekcijas 12.10.2009. rīkojumu Nr.99;

4) *Ieteikumi par dokumentu pārņemšanu, sakārtošanu, aprakstīšanu un glabāšanu Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras teritoriālo nodaļu reorganizācijas procesā*, apstiprināti ar Valsts arhīvu ģenerāldirekcijas 21.08.2009. rīkojumu Nr.87;

5) *XML shēmas grāmatvedības informācijas sistēmās esošo elektronisko datu un dokumentu arhivēšanai*, apstiprinātas ar Valsts arhīvu ģenerāldirekcijas 27.06.2009. rīkojumu Nr.66.

Tika izstrādātas visu veidu rajonu un vietējo pašvaldību dokumentu nodošanas un pieņemšanas aktu formas, nodrošināta minēto normatīvo un metodisko dokumentu pieejamība Ģenerāldirekcijas mājaslapā.

Sagatavoti adaptācijai Latvijas standarta statusā šādi starptautiskie standarti:

LVS ISO/TR 15801:2010 Elektroniskā attēlveidošana. Elektroniski glabātā informācija. Rekomendācijas ticamības un drošuma nodrošināšanai (reģistrēts un spēkā no 25.02.2010);

LVS ISO 23081-2:2009 Informācija un dokumentācija. Dokumentu pārvaldības procesi. Dokumentu metadati. 2. daļa: Konceptuālie un ieviešanas jautājumi (reģistrēts un spēkā no 29.10.2009.).

2009. gadā notika četras Ģenerāldirekcijas Elektronisko datu un dokumentu arhivēšanas komisijas sēdes, kurās izvērtētas informācijas sistēmas (Rīgas Domes informācijas sistēma KAVIS, Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas aģentūras IS u.c.), apstiprināts Ekonomikas ministrijas Privatizācijas sertifikātu uzskaites sistēmas apraksta paraugs un *XML shēmas grāmatvedības informācijas sistēmās esošo elektronisko datu un dokumentu arhivēšanai*, risināti jautājumi par IS elektronisko datu un dokumentu centralizēto arhivēšanu (Latvijas Izglītības informatizācijas sistēma (LIIS), Pašvaldību vienotā informācijas sistēma (PVIS) u.c.). Ar komisijas sēžu materiāliem var iepazīties valsts arhīvu sistēmas iestāžu mājaslapā.

1.4.2.2. Arhīvu informācijas un dokumentu apzināšana, īstenojot valdības lēmumus

Latvijas – Krievijas Starpvaldību komisijas Humanitāro jautājumu darba grupas darbības nodrošināšanai apzināta informācija par represētajiem Latvijas iedzīvotājiem un Latvijas filmu mantojumu.

Tieslietu ministrijas īpašumu restitūcijas darba grupas uzdevumā apzināta informācija un sagatavots mazākumtautību biedrību īpašumu Latvijā saraksts uz 1940.gadu.

Ministru kabineta komisijas *PSRS totalitārā komunistiskā okupācijas režīma upuru skaita un masu kapu vietu noteikšanai, informācijas par represijām un masveida deportācijām apkopošanai un Latvijas valstij un tās iedzīvotājiem nodarīto zaudējumu aprēķināšanai* uzdevumā 2009.gada 1.pusgadā Latvijas Valsts arhīvs (turpmāk – LVA) turpināja projektu *Padomju režīma represēto personu apzināšana un datubāzes veidošana (1940-1989)*, datu bāzi papildinot ar arestēto personu datiem.

Komisija savu darbību finansiālu apstākļu dēļ pārtrauca ar 2009.gada 1.augustu, līdz ar to pārtraukta arī LVA īstenotā projekta *Padomju režīma represēto personu apzināšana un datu bāzes veidošana (1940-1989)* realizācija.

1.4.2.3. Normatīvo aktu ievērošanas uzraudzība un kontrole valsts un pašvaldību institūcijās

Latvijas nacionālā arhīva fonda veidošanas, uzskaites, saglabāšanas, pieejamības un izmantošanas kontroli veica Ģenerāldirekcijas struktūrvienība- Arhīvu inspekcija.

Veiktas 456 institūciju arhīvu pārbaudes, t.sk. 24 tematiskās pārbaudes, 88 doto norādījumu izpildes kontroles pārbaudes. Nodrošināta sistemātiska norādījumu izpildes kontrole, kopumā panākot 91% no 2009.gadā doto norādījumu izpildes.

Uzsākta administratīvā lietvedība četros gadījumos: uzlikti trīs naudas sodi, vienā gadījumā pieņemts lēmums par administratīvās lietvedības izbeigšanu, kā arī sastādīti 19 rakstveida atzinumi par administratīvās lietvedības neuzsākšanu, galvenokārt pārkāpuma izdarīšanas noilguma dēļ. Viens Arhīvu inspekcijas pieņemtais lēmums pārsūdzēts administratīvajā tiesā. Neatzīstot sevi par vainīgu likumos noteikto prasību pārkāpšanā, maksātnespējīgās A/S *Vulkāns* administrators pārsūdzējis administratīvajā tiesā Arhīvu inspekcijas pieņemto lēmumu administratīvā pārkāpuma lietā. Lēmums par administratīvā soda piemērošanu pieņemts par minētās A/S dokumentu saglabāšanas nenodrošināšanu, dokumentu atstāšanu Kuldīgas pilsētā bez uzraudzības neaizslēgtās bijušajās A/S telpās, kas izraisīja asu rezonansi masu mēdijos un sabiedrībā.

Turpinātas iepriekšējā gadā uzsāktās plānveida pārbaudes pašvaldībās un bāriņtiesās, 2009.gadā attiecīgi- 78 un 44 pārbaudes, kā arī rūpīga, iepriekšējos divos gados doto norādījumu izpildes kontrole, veicot doto norādījumu izpildes kontroles pārbaudes reorganizējamajās pašvaldībās un analizējot no tām saņemtos ziņojumus par norādījumu izpildi.

Arhīvu inspekcija 2009.gada sākumā apkopoja 2008.gadā veikto pārbaumu rezultātus, izstrādāja un nosūtīja konkrētus ieteikumus visiem zonālajiem valsts arhīviem uzraudzības darba pilnveidošanai darbā ar pašvaldībām un to komisijām, sagatavoja pārskatu par bāriņtiesu dokumentu aprakstīšanas stāvokli un pārskatu par pilsētu zemes komisiju dokumentu sakārtošanu, izstrādāja salīdzinošo pārskatu par 2007. un 2008.gada Arhīvu inspekcijas darba rezultātiem.

1.5. Padotībā esošās iestādes (sk.1.1.)

2. Finanšu resursi un darbības rezultāti

2.1. Valsts budžeta finansējums un tā izlietojums

Ģenerāldirekcija un tās padotībā esošās valsts arhīvu sistēmas iestādes 2009.gadā tika finansētas no Kultūras ministrijas programmas 21.00.00 *Kultūras mantojums*, ka arī no 23.00.00 programmas *Eiropas Savienības fondi un ārvalstu finanšu palīdzība*.

Nr.p.k.	Finansiālie rādītāji	Iepriekšējā gadā (2008.g.faktiskā izpilde Ls)	Pārskata gadā	
			apstiprināts likumā Ls	faktiskā izpilde Ls
1.	Finanšu resursi izdevumu segšanai (kopā)	7 536 548	5 454 121	5 456 733
1.1.	dotācijas	6 637 660	4 563 260	4 563 260
1.2.	maksas pakalpojumi un citi pašu ieņēmumi	898 888	879 000	880 562

1.3.	ārvalstu finanšu palīdzība	0	11 861	11 861
1.4.	ziedojumi un dāvinājumi	19 912		1 050
2.	Izdevumi (kopā)	7 477 688	5 513 364	5 506 292
2.1.	uzturēšanas izdevumi (kopā)	7 434 379	5 476 325	5 469 253
2.1.1.	kārtējie izdevumi	7 434 379	5 476 325	5 469 253
2.1.2.	procentu izdevumi	0	0	0
2.1.3.	subsīdijas, dotācijas un sociālie pabalsti	10 250	0	0
2.1.4.	kārtējie maksājumi Eiropas Kopienas budžetā un starptautiskā sadarbība	0	0	0
2.1.5.	uzturēšanas izdevumu transferti	0	0	0
2.2.	izdevumi kapitālieguldījumiem	43 309	37 039	37 039

Budžeta izdevumi 2009.gadā sadalījumā pa programmām un apakšprogrammām (latos)

Programmas/ apakšprogrammas kods	Programmas/ apakšprogrammas nosaukums	2009.gadā (faktiskā izpilde Ls)
Kopā		5 506 292
21.00.00	Kultūras mantojums	5 495 103
23.03.00	Eiropas Savienības programmu kultūras jomā un ārvalstu finanšu palīdzības projektu nodrošināšana	11 189

Valsts arhīvu sistēmas iestāžu finansējumu budžeta programmā *Kultūras mantojums* veido divi ieņēmumu avoti:

- valsts dotācijas no vispārējiem ieņēmumiem,
- maksas pakalpojumi jeb pašu ieņēmumi.

2009. gadā maksas pakalpojumi iekasēti 100,2 % apjomā un ieņēmumi bija par Ls 1 562 lielāki nekā plānots.

Esošā finansējuma ietvaros 100% ir realizētas visas arhīvu sistēmas iestādēm akceptētās budžeta prioritātes (prioritāte *Raduraksti* un prioritāte *TELECINE*).

Pārskatā periodā tika saņemti ziedojumi no *A/S Latvijas gāze* par summu 1000 un no fiziskām personām – par summu Ls 50, kurus izlietoja uzziņu krājuma *Trimdas arhīvi atgriežas* izdošanai.

Programmas 23.00.00 apakšprogrammā 23.03.00 *Eiropas Savienības programmu kultūras jomā un ārvalstu finanšu palīdzības projektu nodrošināšana* piešķirts finansējums Ls 11 861 apjomā projektam *APEnet Eiropas arhīvu vārteja*, interneta portāls dokumentiem un arhīviem Eiropā. Atbilstoši projekta uzdevumu sadalījumam Latvijas arhīvi piedalījās vārtejas modeļa definēšanas uzdevumu veikšanā, satura aprakstošās struktūras izstrādē un informācijas sagatavošanā ievietošanai portālā.

2.1.1. Projekts *Raduraksti*

Projekta mērķis ir izveidot tiešsaistē pieejamu resursu dzimtas vēstures pētīšanai un īsteno LVVA un CMDRL. Prioritātei *Raduraksti* apgūti Ls 63 413 lati. Piešķirtais finansējums izlietots programmatūras uzturēšanai un pilnveidošanai, servera telpas kondicionēšanas sistēmas apkopei, mikrofilmu lasāmo aparātu apkopei, videonovērošanas un autonomu gāzes

ugunsdzēsšanas sistēmu apkopei sevišķi svarīgu dokumentu glabātavā, datu plūsmas nodrošināšanai, mikrofilmēšanas un restaurācijas materiālu iegādei.

Projekta *Raduraksti* īstenošanas gaitā digitalizētas, mikrofilmētas un internetā pieejamas visu Latvijā tradicionālo konfesiju (ev. luterāņu, katoļu, pareizticīgo, rabinātu) baznīcu grāmatas, kas sastādītas līdz 1905. gadam.

Pārskata gadā interneta vietne papildināta ar informāciju par netradicionālajām konfesijām – baptistiem, vecticībniekiem, uniātiem, adventistiem un reformātiem, kā arī ar Pirmās Viskrievijas 1897.gada tautas skaitīšanas dokumentiem, veikta programmas pilnveidošana, kas uzlaboja datubāzes pieejamību.

Projekta ietvaros mikrofilmēti 270 011 kadri, digitalizēti 403 282 mikrofilmu kadri un vienlaicīgi mikrofilmētas un digitalizētas 6124 lielformāta lapas.

Interneta vietni *Raduraksti* apmeklējuši 211 462 apmeklētāji no 89 valstīm, izskatot 2 653 622 lappuses. Pārskata periodā no jauna vietni apmeklējuši 55 665 interesenti.

Programmas uzlabojumi un pieejamības nodrošināšana salīdzinājumā ar pagājušo gadu ir palielinājusi apmeklētāju skaitu par 12%.

2.1.2. Dokumentu digitalizācija

Latvijas Valsts kinofotofonodokumentu arhīvs (turpmāk – LVKFFDA) ar *TELECINE* digitalizēto filmu fondu ir papildinājis par 1300 glabāšanas vienībām. Digitalizētas 18 spēlfilmas, 190 dokumentālās filmas, 585 kinožurnāli u.c. audiovizuālie dokumenti, t.sk. Latvijas Valsts prezidenta kancelejas fonds. Prioritātei *TELECINE* apgūti Ls 11 500.

Lai nodrošinātu kinodokumentu fonogrammu oriģinālu pārkopēšanu ciparu formātā, arhīvs izstrādāja tehnoloģiskā procesa shēmu un uzsāka fonogrammu digitalizāciju. Pārkopēšana bija nepieciešama, jo magnētisko fonogrammu oriģināliem ir konstatēts “etiķskābes sindroms” – triacetāta filmlentes pamatnes destrukcija ar etiķskābes izdalīšanos. Nodrošinājuma fonds izgatavots 2869 magnētisko fonogrammu glab. vien.

Pārskata gadā nodrošinājuma fonds kopumā izgatavots 8877 glabājamām vienībām, no tām oriģinālu pārkopēšana ciparu formātā 7875 glabājamām vienībām.

2.1.3. Valstij nozīmīgu dokumentu uzkrāšana

2009. gadā dokumentu uzkrāšanā galvenais uzdevums bija pieņemt reorganizēto un likvidēto pašvaldību institūciju dokumentus teritoriālās reformas ietvaros, lai saglabātu vēsturiski un informatīvi nozīmīgus dokumentus.

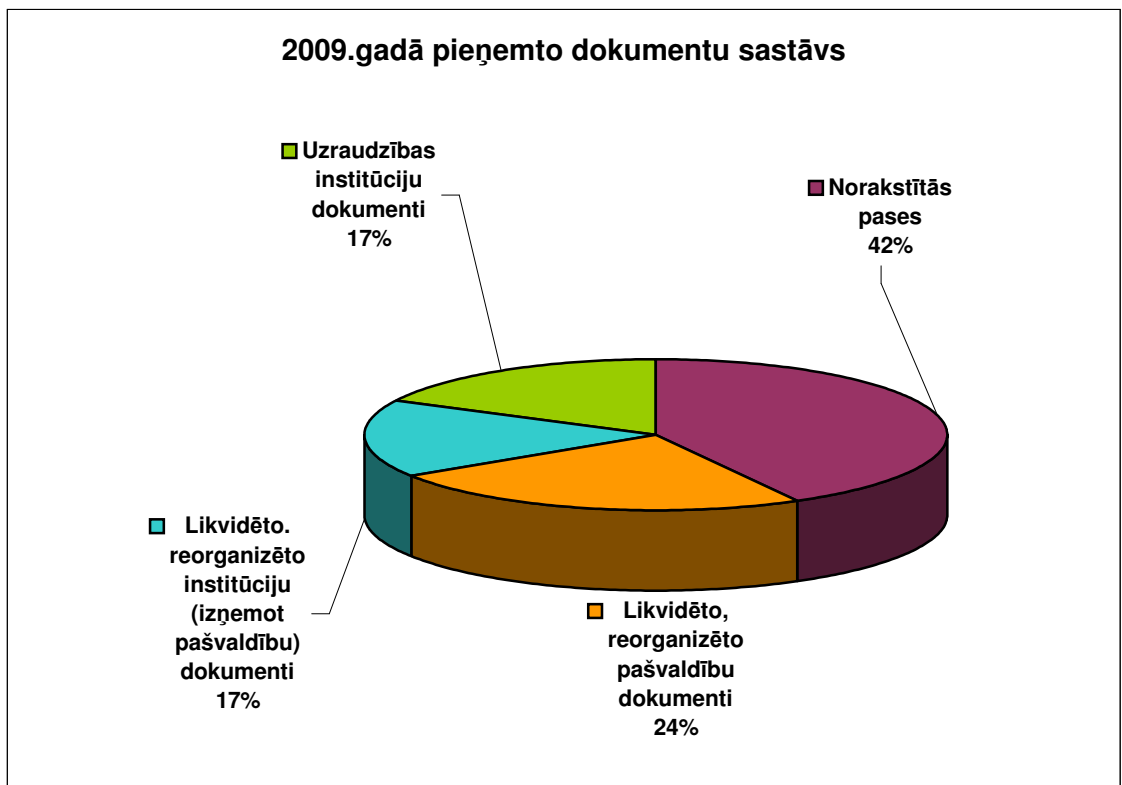
Procesu daļēji atviegloja sekmīgā sadarbība ar Reģionālās attīstības un pašvaldību lietu ministriju, izstrādājot kārtību dokumentu aprakstīšanai un nodošanai valsts glabāšanā, kā arī par pašvaldību institūciju informācijas sistēmās, reģistros, datu bāzēs esošo elektronisko datu/dokumentu arhivēšanu.

Saskaņā ar Ģenerāldirekcijas 20.01.2009. rīkojumu Nr. 6 *Par rajonu un vietējo pašvaldību dokumentu aprakstīšanu un saglabāšanu* bija noteikti uzdevumi zonālajiem valsts arhīviem dokumentu, informācijas sistēmu un elektronisko reģistru pieņemšanā.

Pārskata gadā valsts arhīvi veica arī citu likvidēto (reorganizēto) institūciju dokumentu uzkrāšanu. Šī darba organizācija bija apgrūtināta, jo par iestādes likvidāciju ziņas bieži tika iegūtas neilgi pirms pašas institūcijas likvidācijas.

Rezultātā 2009.gadā valsts arhīvu glabāšanā kopā pieņemtas 936 842 glab. vien., no likvidētām un reorganizētām institūcijām pieņemtas 388 tūkst. glab. vien. (t.sk. no likvidētām un reorganizētām pašvaldībām 225 970 glab.vien.) un 62 likvidēto (reorganizēto) institūciju elektroniskie dati un dokumenti.

No pieņemto glabājamo vienību skaita valsts arhīvos lielu apjomu veidoja norakstītās pases. Pases pieņemtas no Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes, lai nodrošinātu LR Ministru kabineta 2007. gada 13.novembra noteikumu Nr. 775 *Pasu noteikumi* izpildi.

2.2. ERAF Nacionālās programmas *Elektroniskās pārvaldes infrastruktūras bāzes attīstība un pilnveidošana* projekta Vienotas valsts arhīvu informācijas sistēmas (VVAIS) ieviešana un uzturēšana

Projekta vadību nodrošina Valsts aģentūra *Kultūras informācijas sistēmas*, sistēmu izstrādāja a/s *RIX Tehnologies*.

Pārskata gadā valsts arhīvi turpināja migrēto datu pārbaudi un labošanu. VVAIS 1.kārtas ietvaros no citām arhīvu informācijas datubāzēm migrēti 99,9% ierakstu no nepieciešamā daudzuma. Datu migrācijas procesa darbietilpību būtiski ietekmēja fakts, ka daļu no datiem nav iespējams migrēt automātiski un bija nepieciešams manuāls arhīvu darbinieku darbs, labojot ierakstus un precizējot datus.

Precizēti valsts arhīvu uzraudzības institūciju nosaukumi un to kontaktinformācija, noteiktas institūciju kategorijas.

Par VVAIS ieviešanas 1.kārtas statusu un 2.kārtas mērķiem 2009. gada 22. decembrī notika informatīvais seminārs *VVAIS attīstība pakalpojumu un satura pieejamībai Latvijā un Eiropā* arhīvu darbiniekiem.

2009. gada augustā *uzsākta VVAIS izstrādes un ieviešanas 2. kārtā* un to paredzēts pabeigt līdz 2012. gada augustam.

2.3. Rezultatīvo rādītāju izpilde

2009. gada valsts arhīvu sistēmas rezultatīvie rādītāji noteikti saskaņā ar Kultūras ministrijas attīstības stratēģiju 2007.-2009. gadam, ar Valsts arhīvu ģenerāldirekcijas 15.12.2009. rīkojumu Nr.116 *Par 2009. gada rezultatīvajiem rādītājiem*.

Nr. p.k.	Darbības rezultāti	Plānotais skaits/apjoms gadā	Izpilde
1.	Apmeklējumi arhīvos	53 000	83 608
2.	Nodrošināta dokumentārā mantojuma saglabāšana valsts arhīvos (milj.glab. vien.)	19.5	19.6
3.	Izpildīti Latvijas un ārvalstu klientu sociāli tiesiskie un citi pieprasījumi (izsniegto arhīva izziņu skaits)	30 000	34 905
4.	Pieņemti valsts arhīvos institūciju dokumenti (pieņemto glabājamo vienību skaits)	750 000	936 842
5.	Digitalizēti un mikrofilmēti dokumenti (kadru skaits)	1 210 000	1 214 137
6.	Izmantotājiem izsniegti dokumenti (glabājamo vienību skaits)	450 000	486 887
7.	Nodrošināta valsts un pašvaldību iestāžu un citu institūciju uzraudzība informācijas saglabāšanā, uzskaitē un izmantošanā (institūciju skaits)	4600	4286

2.4.Citi valsts arhīvu sistēmas iestāžu darbības rezultāti

2.4.1.Valsts un pašvaldību institūciju uzraudzība dokumentu saglabāšanas, uzskaites un izmantošanas jautājumos

Reorganizējamo pašvaldību dokumentu uzkrāšanas, uzskaites, saglabāšanas un turpmākās izmantošanas nodrošināšanā būtiska nozīme bija Ģenerāldirekcijas izdotajiem normatīvajiem un metodiskajiem dokumentiem, sadarbībai ar Reģionālās attīstības un pašvaldības lietu ministriju, Ģenerāldirekcijas struktūrvienību, tajā skaitā Arhīvu inspekcijas, kā arī zonālo valsts arhīvu saskaņotajai rīcībai.

Pašvaldību teritoriālās reformas ietvaros, pagastu bāriņtiesām apvienojoties novadu bāriņtiesās Ģenerāldirekcija sadarbībā ar Bērnu, ģimenes un sabiedrības integrācijas lietu ministriju un Tieslietu ministriju izstrādāja ieteikumus bāriņtiesām par bāriņtiesu dokumentu kārtošanu bāriņtiesu apvienošanās procesā.

Lai nodrošinātu īpašuma tiesību aizsardzību, īpaša uzmanība tika pievērsta pašvaldību dzīvojamo māju privatizācijas komisiju un pilsētu zemes komisiju dokumentu uzskaites un saglabāšanas nodrošināšanai.

Zonālie valsts arhīvi aktivizēja minēto komisiju dokumentu aprakstīšanu, izvērtēja reālo situāciju. Panākts, ka četru zonālo valsts arhīvu – Alūksnes ZVA, Jēkabpils ZVA, Siguldas ZVA un Ventpils ZVA uzraudzības reģionos ir uzsākta visu dzīvojamo māju komisiju dokumentu aprakstīšana, Jelgavas ZVA un Rēzeknes ZVA uzraugamajās pašvaldībās nav uzsākta minēto komisiju dokumentu aprakstīšana tikai vienā pagastā un Daugavpils ZVA – divos pagastos.

Valsts arhīvu uzraudzībā uz 01.01.2009. bija 4835 valsts un pašvaldību un citas institūcijas, bet uz 01.01.2010. – tikai 4286 iestādes (no tām 3905 valsts un pašvaldību institūcijas un 381 nevalstiskās (sadarbības) institūcijas). Pārskata gadā daudzas uzraudzības iestādes tika reorganizētas, likvidētas un apvienotas, kā rezultātā gada laikā samazinājās gan uzraudzības iestāžu skaits, gan nepārtraukti mainījās šo institūciju uzraudzības kārtība. Uzraudzības darba organizāciju sarežģīja fakts, ka jaunizveidoto institūciju struktūra bieži nesakrita ar esošajām valsts arhīvu uzraudzības teritorijām.

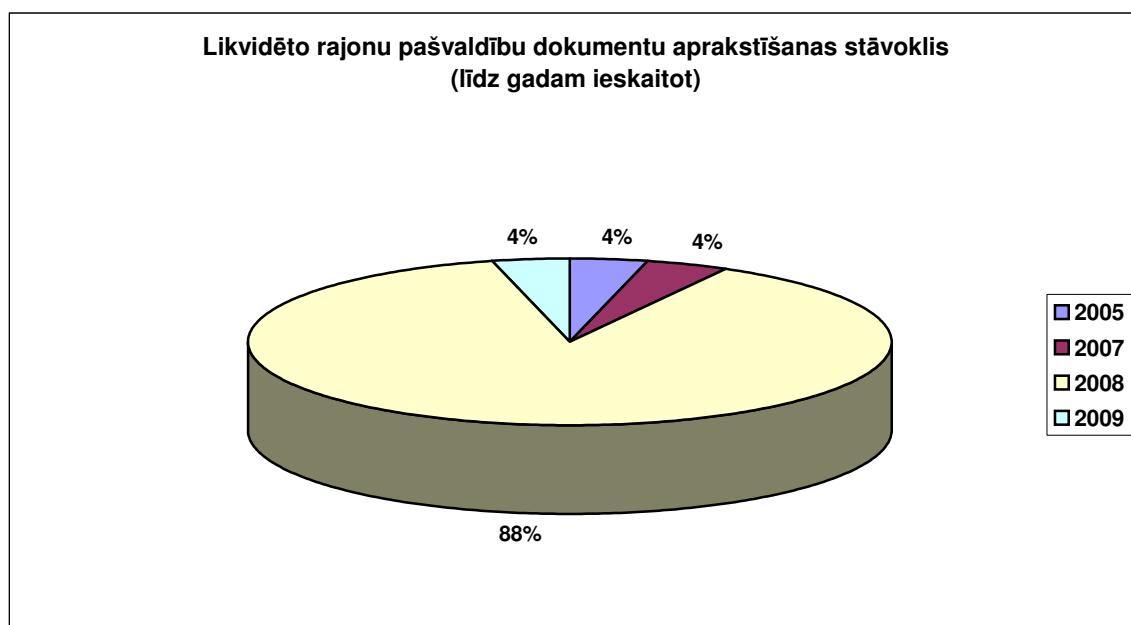
Lai nodrošinātu dokumentu ar arhīvisku vērtību uzkrāšanu un noteiktu valsts arhīvu fonda dokumentu sadalījumu starp valsts arhīviem, Ģenerāldirekcija 2009.gadā noteica

uzraudzības kārtību Valsts zemes dienestam, Pārtikas un veterinārajam dienestam, Valsts obligātās apdrošināšanas valsts aģentūrai, sociālās aprūpes centriem, skolām u.c.

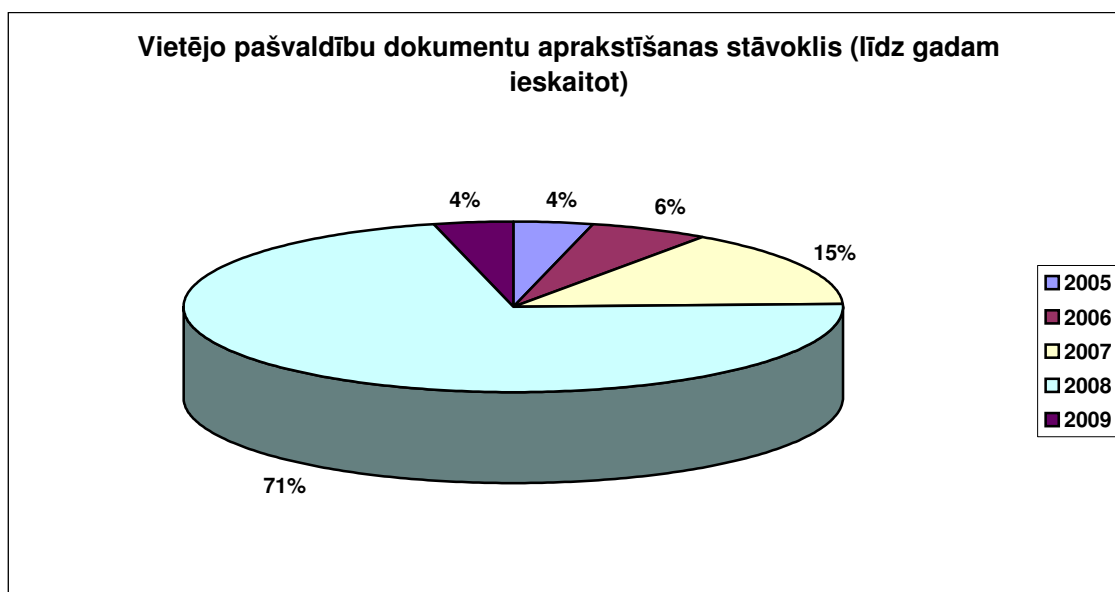
Valsts arhīvi metodisko un praktisko palīdzību sniedza 1197 institūcijām un konsultācijas 7653 klientiem darbā ar dokumentiem. Saskaņotas 1719 institūciju lietu nomenklatūras un dokumentu klasifikācijas shēmas. Metodisko un ekspertu komisiju sēdēs apstiprināti 3316 lietu apraksti ar 708 102 glab. vien. un 2162 institūciju akti par dokumentu atlasi iznīcināšanai ar 2 356 929 glab. vien., tajā skaitā 1 525 939 lietu atlasu iznīcināšanai akceptēja LVA. Izskatīto dokumentu iznīcināšanas aktu skaits palielinājās sakarā ar tiesību un saistību pārņēmēju nevēlēšanos pārņemt dokumentus, kuriem beidzies glabāšanas termiņš. Dokumentu iznīcināšana aktualizējās arī sakarā ar ierobežotajām telpām dokumentu glabāšanai (piem. VSAA filiālēs, tiesās).

Veiktie pasākumi informācijas saglabāšanas nodrošināšanā likvidētajās, reorganizētajās rajonu un vietējās pašvaldībās deva vērā ņemamus rezultātus.

Uz 01.01.2010. no 26 darbību izbeigušajām rajonu pašvaldībām dokumentus bija sakārtojušas un aprakstījušas 24 (92%) 2008., 2009.gadu ieskaitot. Aizkavēta dokumentu aprakstīšana tikai divās – Liepājas rajona padomes dokumenti aprakstīti līdz 2005.gadam, Saldus rajona padomes līdz 2007.gadam.

Pārskata gadā valsts arhīvu darbības rezultātā, vietējo pašvaldību dokumenti sakārtoti līdz 2005. gadam – 22 pašvaldībās, 2006. gadam – 31 pašvaldībā, 2007. gadam – 82 pašvaldībās, 2008. gadam – 394 pašvaldībās un līdz 2009. gadam – 22 pašvaldībās.

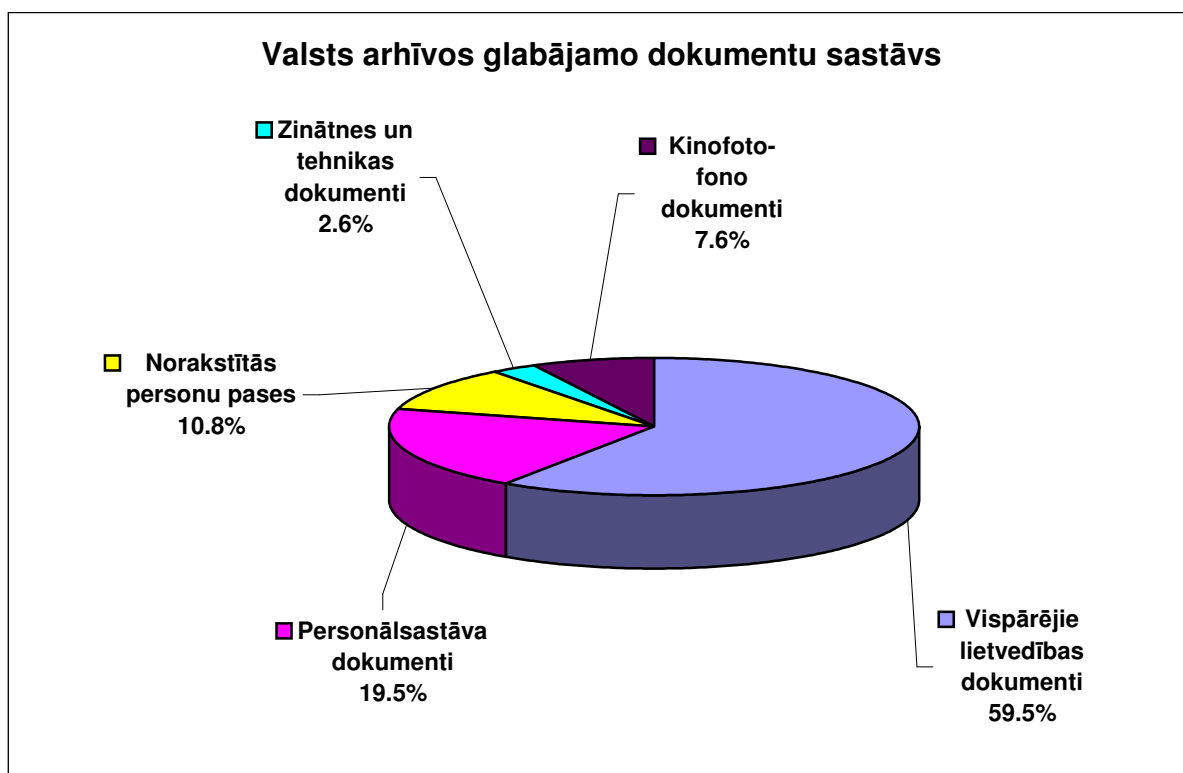
Uz 01.01.2010. vietējo pašvaldību dokumenti, izņemot dzīvojamo māju privatizācijas komisijas un pilsētu zemes komisijas dokumentus, ir aprakstīti līdz 2005.gadam 100% apmērā, par 2006.gadu – 96%, par 2007.gadu – 94,4% un par 2008.,2009.gadu – 75,5%.

2.4.3. Dokumentu saglabāšana

Sakarā ar amata vietu skaita samazināšanu, dokumentu saglabāšanas jomā galvenokārt veikta dokumentu pieņemšana, izvietošana glabātavās un sagatavošana izmantošanai.

Samazinātā apjomā tika veikta dokumentu kartonēšana, lietu esības un fiziskā stāvokļa pārbaudes un sevišķi vērtīgo dokumentu atlase un izvērtēšana.

Valsts arhīvos uz 01.01.2010. glabājās 19.6. milj.glab. vien.

Izvietojot pieņemtus un pārvietotos dokumentus pieauga glabātavu ietilpība lineāros metros par 3.5%, bet glabājamās vienībās par 4.5%. Vidējais arhīvu glabātavu noslogojums uz 01.01.2010. ir 106,8%, LVVA – 181% un salīdzinot ar iepriekšējo gadu ir pieaudzis par 5%.

Pārskata gadā turpinājās dokumentu nodrošinājuma un izmantošanas fonda izveide. LVVA un LVA dokumentiem – mikrofilmēti 207 000 kadri un izgatavoti 270 000 mikrofilmu pozitīva kadri.

Fotodokumentu nodrošināšanas un izmantošanas fonda veidošanai tika izmantots ārpalpojums, nodrošinot 17 204 glab.vien. melnbalto negatīvu digitālo kopiju izgatavošanu TIFF formātā. Rezultātā nodrošināta ilggadējā žurnāla *Zvaigzne* fotogrāfa Ž. Legzdiņa fotodokumentu fonda par 20.gs. otrās puses politiskajiem un sabiedriskajiem notikumiem Latvijā, izmantošana un saglabāšana.

CMDRL veica 14 379 dokumentu lapu, 142.46 m² karšu, 20 vaska zīmogu un 22 ādas iesējumu un pergamentu restaurāciju. Uzsākts dokumentu restaurācijā un konservācijā skābes neitralizācijas process papīra dokumentiem, izmantojot krīta suspensiju.

Turpināts darbs pie restaurācijas Rokasgrāmatas 3. un 4. tēmas – arhīva materiālu restaurācijas procesu vadlīnijas un darbs ar dziestošiem tekstiem.

Jēkabpils un Ventspils ZVA veiktas arhīvvides kvalitātes pārbaudes un sagatavoti atzinumi par glabātavu vides kvalitāti. Sezonālās pārbaudes veiktas LVA, LVVA, LVKFFDA un Personāla dokumentu valsts arhīvs (turpmāk – PDVA). Diemžēl sakarā ar finansējuma straujo samazinājumu nav iespējams veikt speciālus pasākumus vides kvalitātes uzlabošanai.

2.5. Pakalpojumi

Valsts arhīvu sistēmas iestādes sniedz pakalpojumus Latvijas un ārvalstu privātpersonām un institūcijām, nodrošinot to pamattiesības uz informācijas un dokumentu saņemšanu.

Informācija par valsts arhīvos uzkrātajiem dokumentiem, sniegtajiem maksas un bezmaksas pakalpojumiem, organizētajiem pasākumiem un aktualitātēm ir pieejama:

- arhīvu sistēmas mājaslapā www.arhivi.gov.lv un tur pieejamajās datubāzēs;
- Valsts tiešās pārvaldes iestāžu datubāzē, Kultūras ministrijas Latvijas digitālās kultūrkartes datubāzē, portāla *Latvija.lv* pakalpojumu katalogā; interneta vietnēs www.zl.lv, www.visalattvija.lv un uzziņu katalogos;
- valsts arhīvu sistēmas iestāžu uzziņu rokasgrāmatās, informatīvajos bukletos, kas apmeklētājiem pieejami valsts arhīvu sistēmas iestādēs.

2.5.1. Bezmaksas pakalpojumi

2.5.1.1. Apmeklētāju pieņemšana un konsultēšana

Klientiem bija pieejamas profesionālas valsts arhīvu darbinieku konsultācijas par arhīvu dokumentu glabāšanās vietām, pieejamību, iespējām saņemt pakalpojumus valsts arhīvu sistēmas iestādēs klātienē, pa tālruni un interneta mājaslapā.

49 038 klienti apmeklēja valsts arhīvu sistēmas iestādes un klātienē saņēma konsultācijas, kuru rezultātā lielākā daļa pieprasīja arhīva izziņas vai nolēma izmantot lasītavu pakalpojumus.

Valsts arhīvu sistēmas interneta mājas lapu apmeklējuši 114 330 interesenti. Uz mājas lapas jautājumu un ierosinājumu sadaļā saņemtajiem iesniegumiem elektroniski sniegtas 2660 informatīvas atbildes (par 60% vairāk nekā 2008.g.)

Klienti joprojām aktīvi izmantojuši arī konsultācijas pa valsts arhīvu sistēmas iestāžu uzziņu tālruņiem, ko veicināja informācijas ievietošana uzziņu portālos un katalogos.

2.5.1.2. Arhīvu lasītavu pakalpojumi

Valsts arhīvu lasītavās ir aprīkotas 180 pētnieku darba vietas. Ikvienam pētniekam bez maksas bija pieejamas arhīva darbinieku konsultācijas, sniegta informācija no datu bāzēm, piedāvāta izmantošanai arhīva dokumentu uzziņu sistēma, dokumenti vai to kopijas. LVVA un LVA lasītavās bija pieejams aprīkojums dokumentu mikroformu lasīšanai, LVKFFDA – aprīkojums audiovizuālo dokumentu caurskatīšanai.

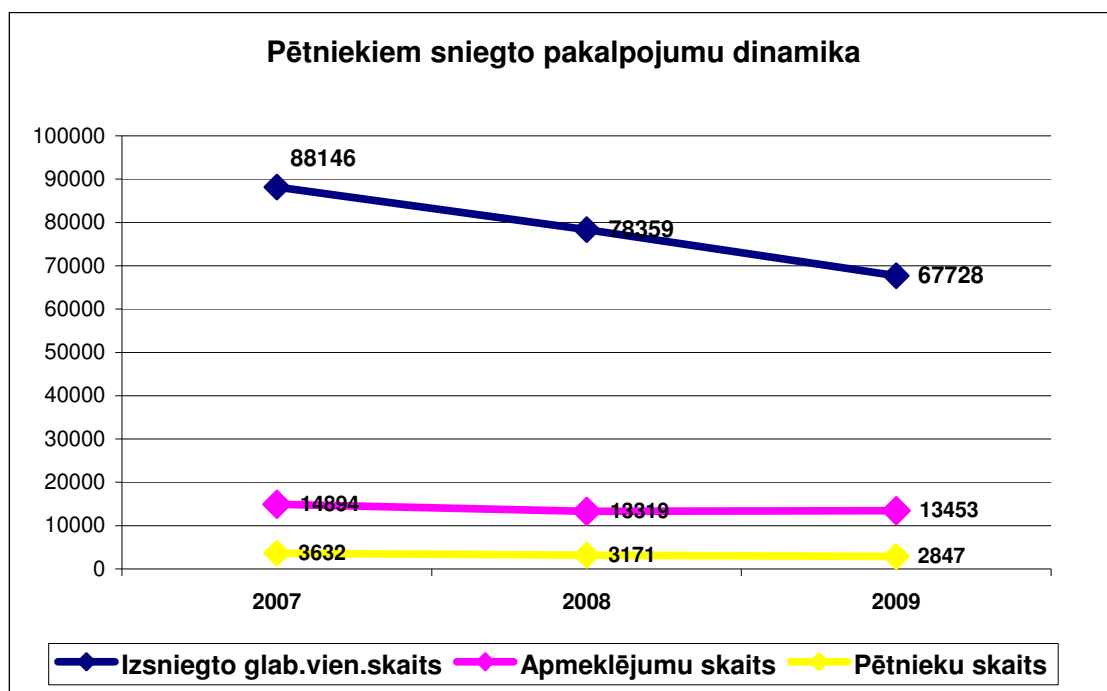
Aizvadītajā gadā arhīvu lasītavās dokumentu izpēti veica 2 847 pētnieki, kuri saņēma pakalpojumus 13 453 reizes. 8% no lasītavu apmeklētājiem bija pētnieki no ārvalstīm – ASV, Francijas, Krievijas, Lietuvas, Somijas, Vācijas, Zviedrijas.

Pārskata gadā par 8% samazinājies pētnieku skaits un par 14% izmantoto dokumentu skaits (salīdzinot ar 2008.g.), tomēr saglabājies iepriekšējais lasītavu apmeklējumu skaits. Pētnieki izmantojuši 67 728 glab. vien. un 8705 mikroformas. Var secināt, ka ģenealoģiskās informācijas pieejamība interneta vietnē *Raduraksti* ir ietekmējusi dokumentu izmantošanas apjoma samazinājumu LVVA lasītavā.

Dokumentu piegāde lasītavās tika nodrošināta stundas laikā, izņemot LVVA, kur lietu izsniegšana atsevišķos gadījumos notika pēc vairākām dienām, jo pirms izmantošanas bija jāveic darbs lietu sagatavošanā un lapu numurēšana.

Daudzi pētnieki izmantoja arī valsts arhīvu maksas pakalpojumu un pasūtīja 37 727 dokumentu kopijas, tai skaitā 1909 audiovizuālo, foto un skaņas dokumentu kopijas.

Valsts arhīvu speciālajā bibliotēkā reģistrēti 112 lasītāji, kuri bibliotēku apmeklēja 921 reizi un izmantoja 2233 izdevumus. Kopumā sniegtas 125 tematiskās, bibliogrāfiskās un faktoloģiskās izziņas gan uz vietas bibliotēkas lasītavā, gan pa tālruni.

2.5.2. Maksas pakalpojumi

Maksas pakalpojumu sniegšanas kārtību nosaka Ministru kabineta 2007.gada 15.maija noteikumi Nr.320 *Noteikumi par valsts arhīvu sistēmas iestāžu sniegto maksas pakalpojumu cenrādi.*

2.5.2.1. Klientu pieprasījumu izpilde

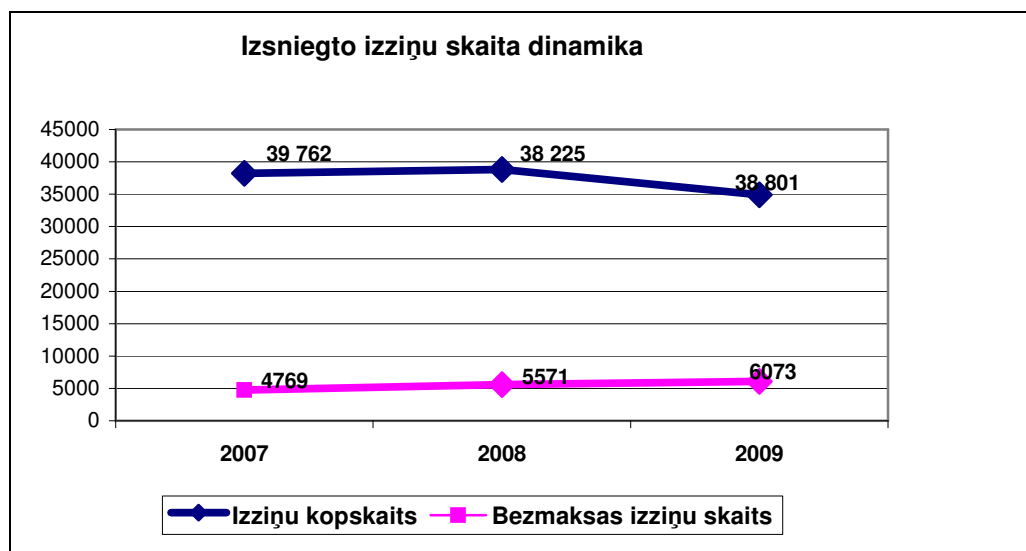
Valsts arhīvos pēc privātpersonu un institūciju pieprasījumiem 2009.gadā kopumā sagatavotas 34 905 arhīva izziņas, dokumentu izraksti un kopijas, kas ir par 10% mazāk nekā 2008. gadā. Pieprasījumu skaita samazinājums jau tika prognozēts sakarā ar zemes reformas lauku apvidos un pilsētās tuvošanos noslēgumam.

Lielāko izsniegto izziņu skaitu (54% no kopskaita) veidoja pieprasījumi par darba stāžu, dienestu, atalgojumu un mācībām. Izsniegtas 1253 tematiskās izziņas, tai skaitā 620 ģenealoģiskās izziņas, kuru sagatavošanai bija nepieciešamas augstas darbinieku prasmes un ievērojams darbietilpīgums.

Pēc ārvalstu iedzīvotāju un institūciju pieprasījumiem izsniegtas 6273 izziņas (18% no kopskaita).

No sagatavoto izziņu kopskaita 2050 vai 6% bija ar negatīvu rezultātu, galvenokārt tāpēc, ka nav saglabājušies un valsts arhīvos nodoti padomju perioda iestāžu personāla dokumenti vai personu rīcībā nav pietiekošu datu informācijas meklēšanai arhīvos.

Normatīvajos aktos noteiktajos gadījumos privātpersonām un institūcijām izsniegtas 6073 bezmaksas izziņas (17% no kopskaita). To skaits ir pieaudzis salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu par 9%. Iedzīvotāju zemās maksātspējas dēļ pašreizējā ekonomiskajā situācijā uz 01.01.2010. arhīvos palika neizņemtas un neapmaksātas līdz 10% sagatavoto izziņu.

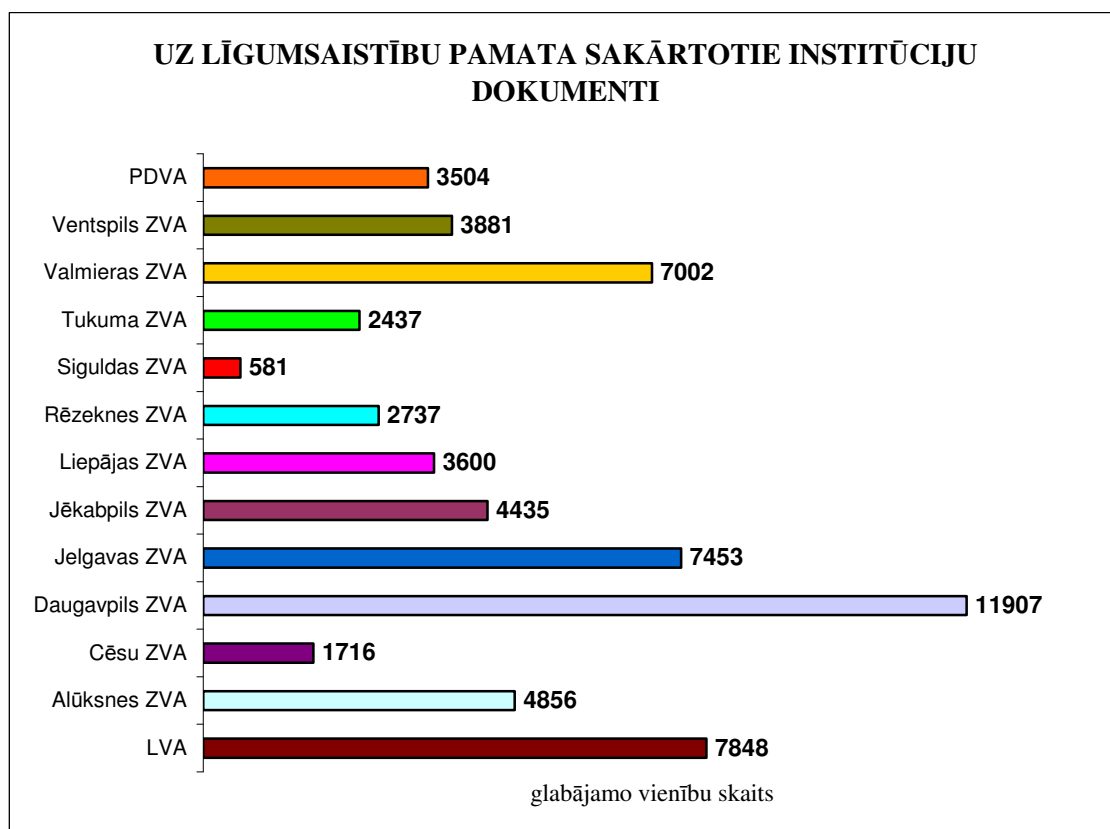
Pakalpojuma kvalitāti kopumā nodrošināja Ģenerāldirekcijā izstrādāto vienoto metodisko norādījumu ievērošana, sadarbība ar citām valsts institūcijām – VSAA nodaļām, Ārlietu ministrijas Konsulāro departamentu, Tieslietu ministrijas Dzimtsarakstu departamentu pakalpojumu sniegšanā, konsultatīvā palīdzība izziņu sagatavošanā un maksas pakalpojumu izcenojumu pielietošanā, kā arī sistemātiska sagatavoto arhīva izziņu kvalitātes kontrole. Valsts arhīvu sistēmas mājaslapā bija iespējama valsts arhīvu pieprasījumu veidlapu lejupielāde.

Atbilstoši normatīvajā aktā noteiktajam, pieprasījumu izpildes termiņi valsts arhīvos nepārsniedza 30 dienas. Steidzamos gadījumos pēc pieprasījuma maksas pakalpojumi tika sniegti arī īsākā termiņā, samaksā piemērojot noteiktos koeficientus. Izziņu izsniegšanas termiņos neiekļāvās PDVA un Daugavpils ZVA sakarā ar ievērojamo un darbietilpīgo pieprasījumu apjomu no Krievijas pilsoņiem sociālās apdrošināšanas stāža un atalgojuma apliecināšanai, katrā konkrētajā gadījumā vienojoties ar pieprasītājiem par izpildes termiņa pagarināšanu.

Klientu vairums bija apmierināts ar valsts arhīvu sniegto pakalpojumu pieejamību, kvalitāti un apkalpošanas kultūru. 2009. gadā Ģenerāldirekcijā izskatītie 5 personu iesniegumi tikai daļēji bija pamatoti un liecināja par atsevišķu arhīvu darbinieku nepietiekamo komunikāciju ar klientiem viņu problēmu risināšanā.

2.5.2.2. Citi maksas pakalpojumi

Pārskata gadā turpināta valsts un pašvaldību institūciju dokumentu sagatavošana nodošanai valsts arhīvos jeb to sakārtošana uz līgumsaistībām, kā arī dokumentu pieņemšana no maksātnespējas procesu pabeigušu privāto tiesību subjektiem, izpildot Komerclikuma un Maksātnespējas likuma normas. Valsts arhīvi noslēdza līgumus ar 470 institūcijām un apstrādāja 61 957 glab. vien.

CMDRL speciālisti, līdztekus pamatuzdevumiem valsts arhīvu dokumentu saglabāšanas nodrošināšanā, sniedza arī maksas pakalpojumus citām institūcijām un personām:

- izgatavotas 133 fotokopijas klientiem, nepieciešamības gadījumā pirms tam veicot arī dokumentu restaurāciju vai konservāciju;
- veikta dokumentu restaurācija LVVA dokumentiem, kas glabājās Rīgas domes Pilsētas attīstības departamentā, izpildīts Latvijas Universitātes bibliotēkas pasūtījums par 10 grāmatu konservāciju un iesiešanu, kā arī fotogrāfijas restaurācija izstādei K. Zariņam – 130;
- sniegtas konsultācijas un rekomendācijas dokumentu saglabāšanas jautājumos institūcijām un vairākas vides kvalitātes testēšanas muzejiem, bibliotēkām.

2.6. Starptautiskā sadarbība

Valsts arhīvi ir biedri globālajās profesionālajās organizācijās – *Starptautiskā arhīvu padome (ICA)*, *Starptautiskā televīzijas arhīvu federācija (FIAT-IFTA)* un *Starptautiskā skaņu un audiovizuālo arhīvu asociācija (IASA)* un Eiropas Savienības organizācijās – *Eiropas Savienības nacionālo arhīvistu birojs* un *Eiropas arhīvu ekspertu grupa*.

Valsts arhīvu speciālisti ir biedri starptautiskajā organizācijā *Baltijas kultūras mantojuma tīkls (BaltHerNet)*, kas veic sadarbības koordinēšanu baltiešu diasporas arhīvu apzināšanā pārvaldībā (sīkāk: www.balther.net).

2009. gadā Latvijas arhīvi ir uzsākuši darbību *Baltijas audiovizuālo arhīvu padomē (BAAC)*, kas apvieno Baltijas, Skandināvijas, Kanādas u.c. valstu audiovizuālo arhīvu institūcijas un speciālistus.

No 2009. gada 30. augusta līdz 2. septembrim Latvijā viesojās Starptautiskās arhīvu padomes prezidents Īans Vilsons (*Ian Wilson*). Vizītes laikā 31. augustā Īans Vilsons Latvijas Ārlietu ministrijā vadīja semināru *Arhīvi un citas atmiņu institūcijas*.

Seminārā piedalījās arī Lietuvas arhīvu ģenerāldirektors Vidus Grigoraitis, Igaunijas Valsts arhīvis Prīts Pirsko, Latvijas valsts arhīvu ģenerāldirektors Valdis Štāls un UNESCO Latvijas Nacionālās komisijas prezidents, Latvijas Nacionālās bibliotēkas direktors Andris Vilks, kā arī citu Baltijas valstu atmiņas institūciju un nevalstisko organizāciju pārstāvji, tajā skaitā Pireta Noorhani (Baltijas kultūras mantojuma tīkls), Juozs Markausks (Baltijas audiovizuālo arhīvu padome), Mihkels Reials (Igaunijas Nacionālā bibliotēka) un Algirds Plioplis (Lietuvas Nacionālā bibliotēka). Pēc semināra Īans Vilsons apmeklēja LVVA, kur iepazinās ar arhīva dokumentu izstādi un glabātavām.

Papildus dalībai starptautiskajās organizācijās Ģenerāldirekcija un valsts arhīvi uz 2010.gada 1.janvāri ir noslēguši 13 sadarbības līgumus ar arhīvu dienestiem un iestādēm Vācijā, Nīderlandē, Krievijā, Ukrainā, Baltkrievijā, Polijā, Lietuvā un Igaunijā par informācijas apmaiņu, dokumentu apzināšanu un citiem profesionālajiem jautājumiem.

2.6.1. Eiropas Savienības valstu projekti

Latvijas arhīvi bija sadarbības partneri Eiropas Komisijas finansētajā projektā *APEnet*, kurā paredzēts izveidot vienotu Eiropas arhīvu vārteju. Projektu līdz 2012. gadam realizēs 15 ES dalībvalstu nacionālie arhīvi sadarbībā ar Eiropas digitālo bibliotēku EUROPEANA. Latvijas arhīvu speciālisti piedalījās vārtejas loģiskā modeļa izstrādē.

2009. gadā turpinājās informācijas uzturēšana un aktualizēšana 2008. gadā izveidotajā Eiropas arhīvu likumdošanas datu bāzē EURONOMOS. Datu bāze ir pieejama tiešsaistē (<http://euronomos.euronomos.org>) un tajā ietilpst visu dalībvalstu arhīvu nozari reglamentējošo ārējo normatīvo aktu teksti un arhīvu darbības normatīvās vides analīze.

LVVA iesaistījās Vācijas Federālā arhīva starptautiskajā projektā un veica informācijas apzināšanu un ievietošanu portāla *Spaidu darbs nacistiskā režīma valstīs* (www.zwangarbeit.eu sadaļā *Archivbestände*) par civilā darbaspēka izmantošanu Latvijā nacistiskās Vācijas okupācijas laikā spaidu darbos (koncentrācijas un karagūstekņu nometnēs, geto) personu vervēšanu un piespiedu iesaukšanu darba dienestā.

2.6.2. Baltijas valstu arhīvu sadarbība

2009. gadā LVVA piedalījās Lietuvas arhīvu sagatavotajā izstādē *Lietuvas senās vēstures avoti*, kas bija eksponēta Viļņā no 5. jūlija līdz 4. oktobrim. Dokumentu izstāde bija unikāls starptautisks projekts, kurā iesaistījās 26 atmiņas institūcijas (arhīvi, bibliotēkas, muzeji) no deviņām valstīm – Lietuvas, Austrijas, Krievijas, Polijas, Ukrainas, Vatikāna, Vācijas, Zviedrijas un Latvijas.

Vairāk kā 200 unikālu dokumentu oriģināli un to faksimili ļāva izsekot Lietuvas vēsturei daudzu gadsimtu garumā. Starp izstādes eksponātiem bija skatāmi 6 LVVA 13.-14. gs. pergamenti – Lietuvas lielkņaza Mindauga, Ģedimīna, Vitauta un Rīgas rātes, Livonijas ordeņa, vācu tirgotāju noslēgtie miera un tirdzniecības līgumi, piešķirtās tirdzniecības privilēģijas, ziņojumi par lielkņaza Mindauga un Lietuvas sūtņu kristīšanu.

Lietuvas Genocīda un pretošanās kustības izpētes centra memoriālajā kompleksā *Miera parks* un Čehijas Nacionālajā muzejā Prāgā, muzeja ekspozīcijas, kas veltīta 1989.gada „Samta revolūcijas” 20. gadadienai, ietvaros, notika LVA sagatavotās dokumentu izstādes *Prāgas pavasara un Hartas 77 atskaņas Latvijā/Baltijā* starptautiskā eksponēšana. Izstādes atklāšanā Lietuvā piedalījās Lietuvas Prezidente Daļa Gribauskaite, Čehijā – Čehijas Senāta prezidents Pšemisls Sobotka (Přemysl Sobotka) un Latvijas Saeimas priekšsēdētājs Gundars Daudze.

2009. gada 13. novembrī valsts arhīvu ģenerāldirektora vietnieks piedalījās Igaunijas arhīvistu biedrības 70 gadu jubilejas konferencē ar referātu par arhīvistu profesijas statusu Latvijā.

2.7. Vadības un darbības uzlabošanas sistēmas

Ekonomiskā situācija un nepieciešamība taupīt valsts budžeta līdzekļus ietekmēja Ģenerāldirekcijas un sistēmas iestāžu darbu. Kopējais finansējums 2009. gadā, salīdzinot ar 2008. gadu, bija samazināts par 27,7%, tajā skaitā valsts budžeta dotācijas par 31%.

Pārskata gadā likvidētas 109 amata vietas, kas ietekmēja ne tikai arhīvu darbu pārskata gadā, bet negatīvi ietekmēs arī turpmāko attīstību, jo atbrīvotie darbinieki bija nozares profesionāļi.

2009. gada 2. pusgadā uzsākta arhīvu sistēmas iestāžu atbalsta funkciju centralizācija. Rīgā esošajos valsts arhīvos likvidētas atbalsta funkcijas – grāmatvedības, personāla vadības un IT, centralizējot tās Ģenerāldirekcijā.

Finanšu līdzekļu taupības nolūkā Ģenerāldirekcija atteicās no atsevišķu arhīva glabātavu nomas Rīgā, Rēzeknē, Talsos un Limbažos.

Turpināta valsts arhīvu sistēmas iestāžu darbības iekšējā kontrole. Regulāri veikta valsts arhīvu sistēmas iestāžu darbības izvērtēšana, koordinācija un optimizācija, noteikti darbības pamatvirzieni ekonomiskās krīzes situācijā. Atbilstoši noteiktajām arhīva darba prioritātēm veiktas strukturālās izmaiņas.

Organizēta viena kompleksā pārbaude Jēkabpils zonālajā valsts arhīvā, apkopotī pārbažu rezultāti un priekšlikumi, sagatavots 18.06.2009. rīkojums Nr. 63 *Par Jēkabpils zonālā valsts arhīva kompleksās pārbaudes rezultātiem.*

Pārskata gadā veikti divi iekšējie auditi – *Budžeta plānošana, izpilde, kontrole un Iekšējās kontroles sistēmas novērtējums Tukuma ZVA.* No 2009. gada 1. jūlija auditora amats samazināts, sakarā ar nepietiekamo finansējumu.

Lai nodrošinātu arhīvu pakalpojumus sabiedrībai un dokumentu aizsardzību krīzes apstākļos aktuālie arhīvu pamatdarbības jautājumi apspriesti Ģenerāldirekcijas un valsts arhīvu vadības sanāksmēs.

2009.gadā izskatīti 9 juridisku un fizisku personu iesniegumi (sūdzības), tajā skaitā par valsts arhīvu lasītavu darbu, maksas pakalpojumu izcenojumiem, arhīvu izziņu saturu, par pašvaldību dokumentu nodošanu valsts glabāšanā, uz kuriem sniegtas izskaidrojošas atbildes. Pamatotas pretenzijas bija izteiktas 2 gadījumos.

Saskaņā ar Ministru prezidenta 2009.gada 12.marta rīkojumu Nr. 93 *Par funkciju audita darba grupu un funkciju audita veikšanu Valsts arhīvu ģenerāldirekcijā un funkcionāli saistītās iestādēs* valsts arhīvu sistēmas iestādes veica funkciju lietderības izvērtējumu, lai vienkāršotu institucionālo struktūru, samazinātu administratīvo slogu institūcijām un atteiktos no neraksturīgām funkcijām, saglabājot sniegto pakalpojumu pieejamību. Valsts arhīvu sistēmas iestādes aktīvi piedalījās funkciju izvērtēšanā, veica funkciju izmaksu aprēķinus, lai attiecīgi pa funkcijām nodrošinātu 2010. gada darba plānošanu un atskaitīšanos.

Audita galvenais ieteikums bija apvienot visas valsts arhīvu funkciju veicošās iestādes (17) vienā. Īstenojot funkciju audita ieteikumus, novērtētais valsts budžeta ietaupījums būtu 1 491 514 Ls, (jeb 26 % no kopējiem auditētiem izdevumiem – 5 579 762.19 Ls), kopējais nodarbināto samazinājums 2009. gadā 119 štata vietas (jeb 20 % no 611,5 auditētām štata vietām). Audita rezultātu ieviešana tika uzsākta pārskata gadā un turpinās pēc Arhīvu likuma pieņemšanas un izsludināšanas, izstrādājot Latvijas Nacionālā arhīva strukturālās un funkcionālās uzbūves modeli, lai nodrošinātu arhīva darbības uzsākšanu atbilstoši normatīvajos aktos noteiktajam termiņam. (sk. Informatīvo ziņojumu *Par valsts pārvaldes, civildienesta un atalgojuma sistēmas reformu*, izskatīts Ministru kabineta sēdē 2010. gada 9. martā).

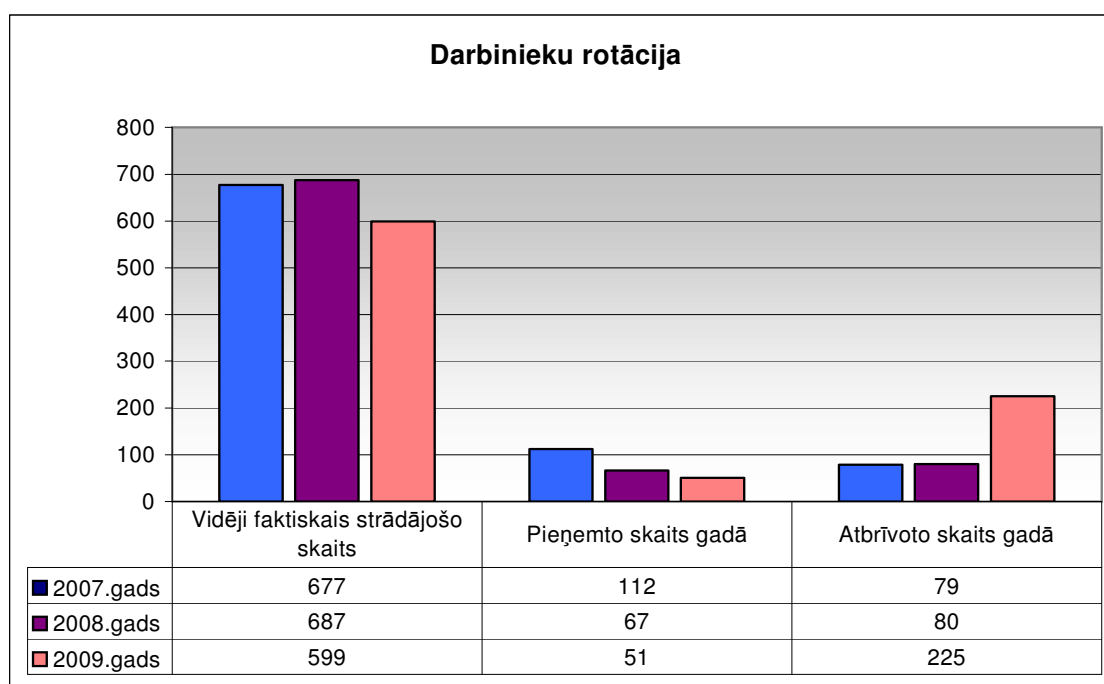
3. Personāls

Valsts arhīvu sistēmas iestādēs uz 01.01.2009. bija 647 amata vietas, uz 31.12.2009. – 538. Vidējais amata vietu skaits 2009.gadā bija 562.

Pārskata gadā vidējais faktiskais strādājošo skaits bija 599. (2008.gadā 687).

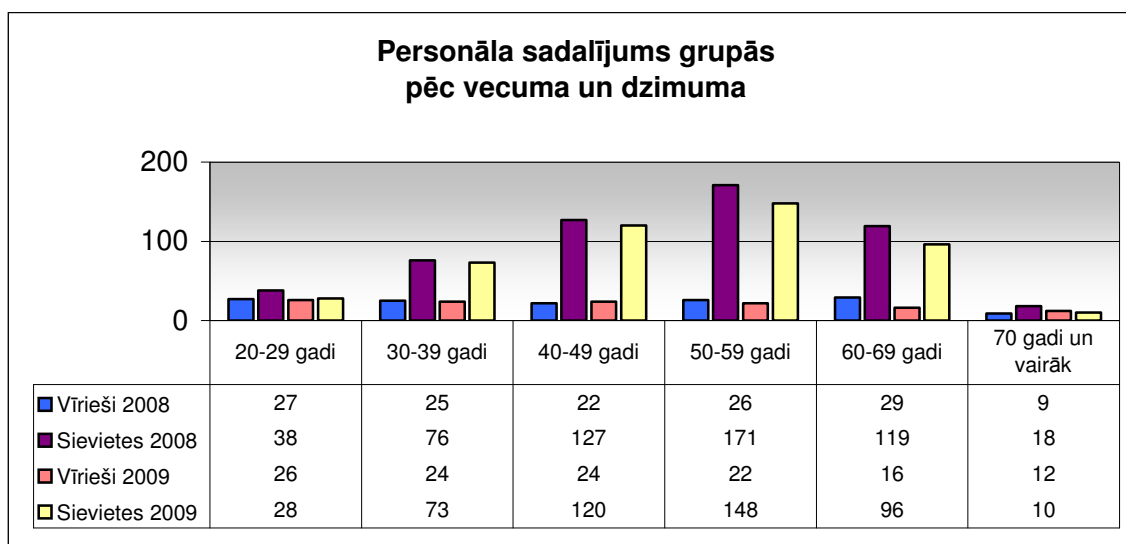
2009.gadā pieņemto darbinieku skaits 51, atlaisto darbinieku skaits 230. Vislielākais atlaisto darbinieku skaits LVVA – 49, LVA – 42, LVKFFDA – 34.

Dati liecina, ka 2009.gadā personāla mainības koeficients palielinājās uz 0,5 (2008.gadā 0,2) sakarā ar vairāku valsts arhīvu iestāžu reorganizāciju, veicot strukturālās reformas un nodrošinot Ministru kabineta doto uzdevumu izpildi. Ņemot vērā finanšu līdzekļu samazinājumu atlīdzībai: arhīvi pārskatīja funkciju izpildes un iekšējos darba organizācijas procesus, mazinot struktūrvienību un vadītāju skaitu.

2009.gadā no visiem valsts arhīvu sistēmas iestādēs strādājošajiem sievietes bija 475 (80%) un vīrieši 124 (20%). Sadalījumā pa vecuma grupām redzams, ka visvairāk strādājošo ir vecuma grupās no 40 līdz 49 gadiem un no 50 līdz 59 gadiem.

Valsts arhīvu sistēmas iestādēs lielākā daļa darbinieku strādāja ilgāk par 10 gadiem.

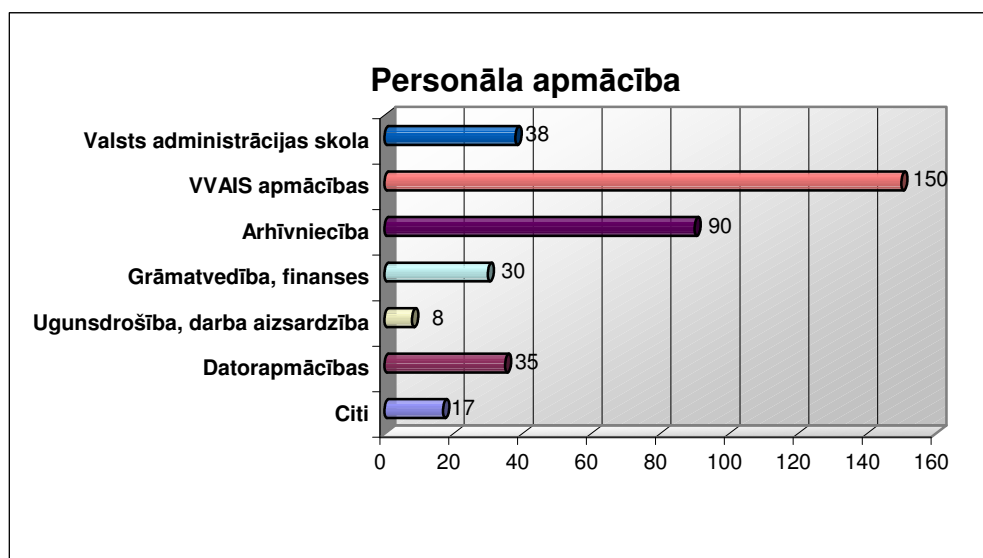
Gandrīz visiem ierēdņiem un 31 % darbiniekiem bija augstākā izglītība, kas bija pamats arhīvu pakalpojumu kvalitātes nodrošināšanai ekonomiskās krīzes apstākļos.

Ņemot vērā, ka iegūtā izglītība ir viens no profesionalitātes kritērijiem, par darbinieku orientāciju uz pašattīstību liecina arī maģistrantu skaits. Pārskata gadā maģistra grādu ieguva 36 ierēdņi, turpināja studijas 8 ierēdņi. Doktora grādu ieguva divi ierēdņi, bet studijas turpināja četri ierēdņi.

26 darbinieki turpināja studijas, lai iegūtu augstāko izglītību. Maģistra grādu ieguva 12 darbinieki, turpināja studijas četri darbinieki. Viens darbinieks mācījās doktorantūrā.

2009.gadā studijas Rēzeknes augstskolas profesionālajā maģistra studiju programmā *Arhīvniecība* pabeidza 8 darbinieki (2008.gadā – 7), bet mācības uzsāka trīs darbinieki.

Projekta VVAIS ietvaros darbinieki apguva kursu *VVAIS lietotāju apmācība*.

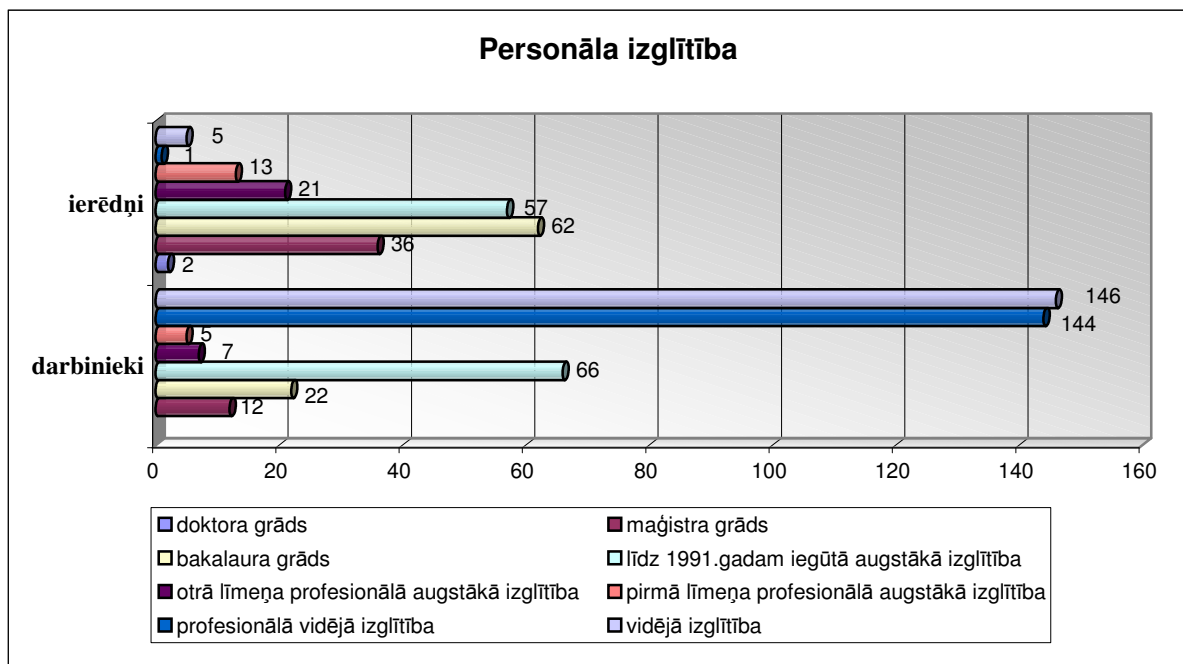
Arhīvu iestādēs 2009.gadā tika nodrošināta ikgadējā ierēdņu, darbinieku darbības un tās rezultātu novērtēšana, kas sekmēja profesionālo attīstību un izaugsmi. Visvairāk darbinieki saņēma novērtējumu B – *darba izpilde atsevišķās jomās pārsniedz prasības attiecīgajā nozarē, bet pārējās jomās noris saskaņā ar tām.*

Liela nozīme profesionālo zināšanu papildināšanā bija pieredzes un informācijas apmaiņa ar citu valstu arhīvu institūcijām. Arhīvu darbinieki piedalījās:

-XII starptautiskajā seminārā Dānijā *Rokrakstu aprūpe un konservācija*;

-sadarbībā ar Igaunijas Nacionālo arhīvu rīkotajā seminārā *Pauspapīra konservācijas metodes*;

-Baltijas audiovizuālo arhīvu padomes konferencē *Audiovizuālo dokumentu pārvaldība digitālā vidē* Viļņā (Lietuva).

2009.gadā par veikto darbu Latvijas iedzīvotāju deportāciju izpētē (darba rezultāta apkopošana trīs sējumu izdevumā) trīs LVA darbinieki saņēma valdības apbalvojumu – V šķiras Triju Zvaigžņu ordeni.

Latvijas Republikas Kultūras ministrijas Atzinības raksts sakarā ar valsts arhīvu sistēmas 90.gadadienu, par ilggadēju un godprātīgu darbu piešķirts 2 darbiniekiem.

Valsts arhīvu ģenerāldirekcijas Goda diploms piešķirts 9 darbiniekiem, Atzinības raksts piešķirts 28 darbiniekiem.

Izteikta pateicība visiem valsts arhīvu sistēmas darbiniekiem par ieguldījumu nacionālā dokumentārā mantojuma saglabāšanā un izmantošanā un sakarā ar valsts arhīvu sistēmas 90.gadadienu.

4. Komunikācija ar sabiedrību

Valsts arhīvu sistēmas iestādes ir īstenojušas virkni pasākumus, lai veicinātu interesi, informētu un izglītotu iedzīvotājus par Latvijas nacionālo dokumentāro mantojumu, kā arī par valsts arhīvu sniegtajiem pakalpojumiem, darba aktualitātēm.

Izmantojot uzkrātos dokumentus par svarīgām un aktuālām Latvijas vēstures tēmām, ir sagatavoti un izdoti avotu un uzziņu krājumi, īstenoti vairāki, tai skaitā, starptautiski, dokumentu apzināšanas un izstāžu projekti, nolasīti ziņojumi starptautiskās un Latvijā rīkotās zinātniskās konferencēs, rīkoti semināri, tikšanās, lekcijas un ekskursijas arhīvos, kuru mērķauditorija bija skolu un studējošā jaunatne. Šie pasākumi un izdevumi kalpoja kā līdzeklis arhīvu komunikācijā ar sabiedrību.

Finansiālo resursu trūkums, štatu samazinājums visvairāk skāra tieši valsts arhīvu zinātnisko izdevējdarbību un dokumentu popularizēšanas pasākumu īstenošanu.

4.1. Arhīvu izdevumi

Piesaistot ziedotāju finansiālu atbalstu, nākuši klajā tikai trīs dokumentu un uzziņu krājumi:

LVVA sadarbībā ar Daugavpils Universitātes Latgales pētniecības institūta pētniekiem, izdeva grāmatu *Smoļenskas – Rīgas aktis 13.-14.gs. pirmā puse. Kompleksa Moskowitzica – Ruthenica dokumenti par Smoļenskas un Rīgas attiecībām*. Izdevums ir ievērojams ieguldījums seno laiku vēstures avotpētniecībā, arhīvistikā, diplomātikā un paleogrāfijā un ietver tekstu oriģinālu faksimilus, tulkojumus latviešu un krievu valodā, paleogrāfisko aprakstu un apjomīgu zinātnisko uzziņu aparātu;

LVA izdeva dokumentu krājumu *Represijas pret latviešiem PSRS 1937 – 1938 un uzziņu krājumu Trimdas arhīvi atgriežas*, 4.daļa, kurā iekļauta informācija par 19 Latvijas atmiņas institūcijās saņemtajiem ārvalstīs dzīvojošo tautiešu dokumentu sūtījumiem.

LVVA sagatavoja un izdeva žurnāla *Latvijas Arhīvi* 1. un 2. apvienoto numuru, un sagatavoja arī trešo, LVVA jubilejai veltīto numuru, kas finansējuma trūkumu dēļ, nāca klajā tikai 2010.gada sākumā.

Netika izdots LVVA sagatavotais avotu krājums *Starp demokrātiju un autoritārismu (1934.g. 15.maija valsts apvērsums Latvijā)*, jo 2009.gadā atteikts Aizsardzības ministrijas v/a *Tēvijas sargs* iepriekš piešķirtais finansējums. Pārtraukta arī avotu izdevuma *Latvieši Ķīnā (1918 – 1940)*, sagatavošana sakarā ar sastādītāju amata vietu samazināšanu.

LVVA turpinājās darbs pie Jelgavā dzīvojošā gleznotāja F.J. Dēringa atmiņu krājuma par Vidzemes un Kurzemes novadu apceļošanu 19.gs. vidū sagatavošanu publicēšanai.

4.2. Konferences

Valsts arhīvu darbinieki piedalījās 9 starptautiskās zinātniskās konferencēs un semināros Lietuvā, Somijā, Vācijā, tajā skaitā, arī Rīgā notikušajā starptautiskajā konferencē *Okupācija, kolaborācija un pretošanās: vēsture un vēstures uztvere*, kā arī 4 Latvijā notikušajās zinātniskajās konferencēs, uzstājoties ar ziņojumiem un dokumentu prezentācijām par Latvijas, Baltijas vēstures jautājumiem un starpvalstu attiecībām (LVVA – 9, LVA – 2, Cēsu ZVA – 1 ziņojums, Alūksnes ZVA – dokumentu kopiju ekspozīcija).

Konferencē Latvijas Universitātē *Valsts nozīmes kultūras, izglītības, tautsaimniecības un zinātnes institūcijas Latvijā* LVVA direktora vietniece V. Pētersone nolasīja referātu *Valsts, tās institūciju un cilvēku atmiņas krātuve: LVVA pieredze un nākotnes perspektīvas*.

4.3. Dokumentu popularizēšanas pasākumi

Pārskata gadā valsts arhīvi sagatavoja 25 dokumentu izstādes, seminārus un praktiskas nodarbības, lekcijas, ekskursijas, kopā 150 pasākumus, kuros piedalījās 21 177 interesents. Pasākumu tematika saistīta ar 20.gs. Latvijas vēstures svarīgākajiem notikumiem – Latvijas iedzīvotāju deportācijām, Atmodas laiku un Latvijas neatkarības atgūšanu, pilsētu, pagastu, institūciju un ievērojamu sabiedrisko un kultūras darbinieku jubilejām.

Pasākumu lielākās daļas vai 86% mērķauditorija bija skolēni, studenti, kā arī skolotāji un augstskolu pasniedzēji. Saistībā ar mācību un studiju programmām notika sadarbība ar daudzām skolām, Vēstures skolotāju biedrību, Vēstures skolotāju metodiskajām apvienībām, profesionālās izglītības iestādēm, Latvijas Universitātes Vēstures un filozofijas fakultāti, Ģeogrāfijas un zemes zinātņu fakultāti, Latvijas Lauksaimniecības universitāti, Daugavpils Universitāti, Liepājas Universitāti, Rēzeknes Augstskolu, Banku augstskolu un Rīgas Starptautisko ekonomikas un biznesa administrācijas augstskolu.

Valsts arhīvi piedāvāja dokumentu izstādes, tematiskas arhīvu ekskursijas, seminārus un praktiskas nodarbības darbā ar dokumentiem, atbalstīja skolēnu projektu un studentu zinātnisko darbu izstrādi, nodrošināja vairāku mācību iestāžu studentu prakses lietvedībā un arhīvniecībā. Vairākos arhīvos (LVA, Liepājas, Rēzeknes, Ventspils ZVA) notikušas arī bezdarbnieku apmācības kursu dalībnieku ekskursijas un praktiskas nodarbības.

Latvijas iedzīvotāju ievērību izpelnījās LVVA 90.gadei veltīto pasākumu kopums: arhīva interneta vietnē skatāmā digitālā izstāde *Arhīva bagātības*, kurā aplūkojami 27 13.-20.gs. dokumenti; kopā ar citām Latvijas kultūras un izglītības institūcijām, kuras 2009. gadā svinēja 90-to gadskārtu, Rīgas pilsētas svētku ietvaros, arhīvs piedalījās Vērmaņdārzā iekārtotajā brīvdabas izstādē *Rīdzinieki 20.gadsimta 1.pusē: portreti un sarakste*; sadarbībā ar Latvijas Nacionālo bibliotēku (turpmāk – LNB), Latvijas Akadēmisko bibliotēku un Rīgas vēstures un kuģniecības muzeju arhīvs izveidoja izstādi *Vērmaņdārzs: cilvēki un notikumi*, kura bija skatāma LNB.

Valsts arhīvi veikuši pēdējo piecu gadu darba pieredzes analīzi arhīvizglītības jomā, tomēr izvirzīto mērķu īstenošana turpmākajos gados lielā mērā tiks ierobežota sakarā ar nepietiekamo finansējumu.

Valsts arhīvi kopīgu ekspozīciju veidošanā un ceļojošo dokumentu izstāžu izvietojumā veiksmīgi sadarbojās ar kultūras iestādēm Rīgā (LNB, Latvijas Kara un Latvijas Universitātes muzeju un fakultātēm) un novados (ar Piejūras brīvdabas muzeju Ventpilī, Alūksnes pilsētas un Valmieras novadpētniecības muzeju, Gāliņciema (Ventspils), Platones pagasta un Rugāju pagasta bibliotēku, Valmieras integrēto bibliotēku).

Arvien aktīvāk finansējuma trūkuma apstākļos arhīvi izmantoja mājas lapu, lai visplašākajam interesentu lokam piedāvātu digitālās dokumentu izstādes un publikācijas. Tās bija izstādes – *Arhīva bagātības* (LVVA), *Prāgas pavasara un Hartas 77 atskaņas Latvijā/Baltijā*, *Latviešu strēlnieku pieminēklis laiku lokos* (LVA), *Latvijas valsts arhīviem – 90*, *Jūrmala laika griežos*, veltījums pilsētas 50-gadei (LVKFFDA), kā arī Jelgavas, Rēzeknes, Ventspils ZVA darbinieku sagatavotās izstādes un publikācijas.

Jaunu dokumentu popularizēšanas veidu 2009.gadā izmēģināja LVA, organizējot četru arhīva dokumentu, kas saistīti ar Latvijas iedzīvotāju 1949. gada 25. marta deportāciju, lasījumus ar jauno aktieru piedalīšanos *Tās dienas acīm*. Pasākumos piedalījās 304 dalībnieki, to publicitāti veicināja 4 sniegtās intervijas radio, 1 TV raidījumā un 2 intervijas presē. Pilnvērtīgu LVA dokumentu popularizēšanas pasākumu norisi nodrošināja arī arhīva īstenotais svarīgāko arhīva dokumentu apzināšanas un skenēšanas projekts par tēmām: *Atmodas laiks un nevardarbīga pretošanās Latvijas valstiskās neatkarības atgūšanā (1986-1990)*, *PSKP nacionālā politikā Latvijā (1944-1991)* un *Dokumenti par politiski represētajiem Latvijas iedzīvotājiem*.

Valsts arhīvu darbinieku 42 sagatavotās arhīva dokumentu publikācijas, pētījumi par Latvijas vēstures tēmām un raksti par arhīvu darbības aktualitātēm galvenokārt publicēti žurnālā *Latvijas Arhīvi*. 50% no žurnāla publikācijām sagatavoja LVVA darbinieki. Publikāciju pieejamību veicināja žurnāla mājas lapā atrodamā informācija.

Tradicionāli valsts arhīvi organizēja Atvērto durvju dienas, iepazīstinot interesentus ar uzkrātajiem sevišķi vērtīgajiem un unikālajiem dokumentiem, sagatavotajām dokumentu

izstādēm, arhīvu glabātavām un darbību. Daudzviet arhīvi iesaistījās arī akcijas *Es par kultūru* atbalstīšanā.

LVKFFDA audiovizuālie dokumenti vai to fragmenti tika demonstrēti 31 citu institūciju rīkotajā pasākumā, tai skaitā, projekta Latviešu filmu programma kinoteātrī *Rīga* ietvaros, Rīgas pilsētas svētkos *7 vēstules Rīgai* Vērmaņdārzā, starptautiskā festivāla *Baltica – 2009* laikā, institūciju, notikumu un ievērojamu kultūras un mākslas meistarību jubileju pasākumos, televīzijas raidījumos.

Informācija par arhīvu izstādēm, citiem rīkotajiem pasākumiem regulāri tika ievietota Valsts arhīvu sistēmas mājas lapā, pasākumu bukletos.

Vairāki zonālie valsts arhīvi (Cēsu, Jelgavas, Liepājas, Rēzeknes, Valmieras) sabiedrības informēšanā par arhīvu pasākumiem sadarbojās ar pašvaldību informācijas centriem un vietējiem plašsaziņas līdzekļiem.

Arhīvu klientiem bija iespēja paust savu viedokli interneta vietnē, arhīvos iekārtotajās atsauksmju grāmatās, aptaujas anketās, kuras izvērtējot arhīvu darbinieki gūst jaunas ierosmes darbam.

4.4. Sadarbība ar nevalstisko sektoru

Nevalstiskās organizācijas bija gan valsts arhīvu sistēmas iestāžu sadarbības partneri, gan pakalpojumu ņēmēji. Lai sekmētu efektīvas un sabiedrības interesēm atbilstošas valsts arhīvu sistēmas veidošanu, izstrādājot jauno Arhīvu likumu, veicot iekšējo reorganizāciju, funkciju centralizāciju un darbinieku skaita samazināšanu, Ģenerāldirekcija aktīvi sadarbojās ar Latvijas Arhīvistu biedrību (turpmāk LAB). LAB piedalījās LNA struktūras modeļa izstrādē, Valdes priekšsēdētāja bija uzaicināta Saeimas komisijas darbā pie Arhīvu likumprojekta sagatavošanas otrajam un trešajam lasījumam.

Sakarā ar pašvaldību reformu īstenota sadarbība ar Pašvaldību Savienību, sniedzot likvidētajām un reorganizētajām pašvaldībām saskaņotu metodisko un praktisko palīdzību dokumentu saglabāšanā, uzskaitē un izmantošanā.

LVA aktīvi sadarbojās ar Vēstures skolotāju biedrību, organizējot seminārus un nodarbības par arhīva dokumentiem un to izmantošanu vēstures nodarbībās.

Pārskata gadā valsts arhīvi sniedza metodisko un praktisko palīdzību un veica dokumentu aprakstīšanu uz līgumsaistībām vairāk kā 100 nevalstiskajām organizācijām.

5. Arhīvu nozares darbības prioritātes 2010. gadam

Valsts arhīvu sistēmas iestāžu 2010. gada darba prioritātes noteiktas saskaņā ar Likumu par budžetu 2010. gadam, kas nosaka valsts arhīviem finansējuma samazinājumu par 43% salīdzinot ar 2009. gadu un citiem normatīvajiem aktiem, kas saistoši valsts arhīvu sistēmas iestāžu darbībā, kā arī ar Ģenerāldirekcijas iekšējiem normatīvajiem aktiem un pārvaldes lēmumiem.

Ekonomiskās lejupslīdes apstākļos tiks saglabāta iespēja iedzīvotājiem saņemt valsts arhīvu pakalpojumus pieprasījumu izpildē. Valsts arhīvi nodrošinās klientu apkalpošanu arhīvu lasītavās un konsultēšanu par dokumentu atrašanās vietām un jautājumos par dokumentu uzskaiti, saglabāšanu un izmantošanu valsts un pašvaldību institūcijās.

2010. gada prioritātes:

1. Izveidot Latvijas Nacionālo arhīvu saskaņā ar jauno Arhīvu likumu.
2. Nodrošināt 19.8 milj. glab. vien. saglabāšanu valsts arhīvos atbilstoši piešķirtajam finansējumam.
3. Veikt institūciju un personu pieprasījumu izpildi, sagatavot 30 tūkst. arhīva izziņu.
4. Nodrošināt maksas pakalpojumu izpildi.